

AP – Inbreng Rondetafelgesprek NCTV-wetsvoorstel – vaste commissie voor Justitie en Veiligheid – 31 maart 2022

- Voor het vertrouwen van mensen in de overheid, is het noodzakelijk dat de overheid zorgvuldig omgaat met hun gegevens. Overheids- en uitvoeringsorganisaties, politie en justitie beschikken namelijk over steeds meer – vaak gevoelige en bijzondere – persoonsgegevens.
 - Dit biedt kansen in het signaleren van dreigingen en risico's, het voorkomen van extremisme en terrorisme, en het beveiligen van bedreigde personen. Maar tegelijkertijd is het belangrijk dat de gegevens van mensen niet onnodig worden verwerkt en goed beschermd worden. Bij de bescherming van persoonsgegevens staat niets minder dan een grondrecht en onze vrije en democratische samenleving op het spel.
 - De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) was al zeer kritisch op de manier waarop de gegevens van burgers mogelijk verwerkt gaan worden. Daarom bestaat de inbreng van de AP voor het rondetafelgesprek uit het in juni 2021 uitgebrachte wetgevingsadvies over het eerste conceptwetsvoorstel en het hierover gepubliceerde persbericht ([bijlage](#)). In de op 8 november ingediende versie van het voorstel is namelijk nog onvoldoende gedaan met dit advies.
 - De minister van Justitie en Veiligheid maakt nog onvoldoende duidelijk waarom het noodzakelijk zou zijn dat zij – en namens haar en met haar mandaat, de NCTV – bepaalde persoonsgegevens verzamelt, opslaat en deelt op een terrein waarop ook inlichtingendiensten actief zijn.
 - De bevoegdheden zijn nog steeds heel vaag begrensd en er ontbreken goede waarborgen.
 - Dit maakt onafhankelijke toetsing door bijvoorbeeld rechters of toezichthouders moeilijk, waardoor burgers niet goed voor hun rechten kunnen opkomen.
-

Bijlage

NCTV-wetsvoorstel lijkt vrijbrief en maakt controle moeilijk

[Persbericht/5 november 2021](#)

Het wetsvoorstel om de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) ruimere bevoegdheden te geven om informatie over burgers te verzamelen is niet goed en moet flink gewijzigd worden. De minister van Justitie en Veiligheid maakt niet duidelijk waarom het noodzakelijk zou zijn dat nou juist de NCTV – een gewone afdeling van een ministerie – bepaalde persoonsgegevens verzamelt, opslaat en deelt op een terrein waarop ook inlichtingendiensten actief zijn.

Bovendien zijn de bevoegdheden heel vaag begrensd en ontbreken goede waarborgen. Dat maakt onafhankelijke toetsing door bijvoorbeeld rechters of toezichthouders moeilijk. Hierdoor kunnen burgers niet goed voor hun rechten opkomen.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) adviseert het wetsvoorstel grondig aan te scherpen. Of anders niet in te dienen. Dat schrijft de AP in een advies aan de minister van Justitie en Veiligheid.

[Advies Wet coördinatie en analyse terrorismebestrijding en nationale veiligheid \(NCTV\) /30 juni 2021](#)

Vrijbrief

Aleid Wolfsen (voorzitter AP): 'Terrorismebestrijding en veiligheid zijn zeer belangrijke onderwerpen. Daarom moet je de werkzaamheden van diensten die daarover gaan goed vastleggen in de wet. Maar dit wetsvoorstel is op belangrijke onderdelen juist heel vaag. En lijkt daardoor meer op een vrijbrief voor de NCTV.'

Het is nu niet duidelijk tot hoever de bevoegdheden reiken. En wat voor informatie de NCTV dan zou mogen verzamelen, analyseren en delen met andere organisaties.

Ook is niet duidelijk hoe de taken zich verhouden tot wat de AIVD binnen wettelijke kaders al doet. De NCTV heeft immers niet de taak personen gericht te volgen of bijvoorbeeld iemand op te sporen. Die bevoegdheden liggen bij de politie en de geheime diensten.

Taken NCTV

De NCTV heeft als taak informatie tussen overheden te coördineren. Hiertoe deelt de NCTV analyses over 'fenomenen en ontwikkelingen' in de samenleving. Van onbehagen over coronamaatregelen, tot rechts en links activisme. En van religieus extremisme tot klimaatacties.

Hoe de NCTV bij deze taak omgaat met persoonsgegevens, wordt vastgelegd in dit wetsvoorstel. Aanleiding was berichtgeving in NRC waarin gesteld werd dat dit gebeurde op een manier die niet aan de wet voldeed.

Voor de AP was dat aanleiding de NCTV te gelasten in kaart te brengen voor welke verwerkingen onvoldoende grondslag was. En die verwerkingen per direct te staken.

Noodzakelijkheid toetsen

Voor het volgen van personen en het verwerken van persoonsgegevens gelden voor de AIVD, MIVD en politie strikte voorwaarden. Zo wordt per keer, onafhankelijk, de noodzakelijkheid vastgesteld. Een dergelijke toets wil de NCTV zelf gaan doen. Van onafhankelijke toetsing is dan dus geen sprake.

Wolfsen: 'Als je bij de geheime diensten en politie ziet met hoeveel randvoorwaarden het verwerken van dergelijke gevoelige informatie omgeven is, dan valt toch niet te verdedigen dat dit bij de NCTV niet nodig is? Dat bij de NCTV een enkele, door de NCTV zelf uit te voeren toets voldoende zou zijn? Dat is de slager die zijn eigen vlees keurt.'

Waarborgen

In de systemen van de NCTV terechtkomen is vanwege de potentiële impact een van de ingrijpendste dingen die iemand kan overkomen. De NCTV deelt immers analyses met andere organisaties. En de kans is groot dat zij daarop actie zullen ondernemen.

Daarom moeten er criteria zijn waarmee zowel de NCTV zelf als bijvoorbeeld ook betrokkenen, toezichthouders en rechters kunnen toetsen of een bepaalde verwerking wel rechtmatig was. Maar in dit wetsvoorstel zijn die criteria zo vaag dat een onafhankelijke toets erg moeilijk gemaakt is.

De AP heeft er nog wel begrip voor dat misschien niet alle verwerkingen altijd in glasheldere inhoudelijke criteria gevangen kunnen worden. Of dat dit niet altijd wenselijk is wanneer je met potentiële terroristen te maken hebt. Maar dan is het juist extra belangrijk heel goede procedures te hebben die zorgen voor een evenwichtig, toetsbaar en eerlijk resultaat.

Vaag criterium

Zo wil de NCTV het melden aan de AP wanneer toch 'min of meer een volledig beeld is ontstaan van bepaalde aspecten van het persoonlijk leven van een persoon'. Maar deze vage bepaling normeert niet wat het bestuursorgaan wel en niet mag.

Zonder normering en met alleen deze vage buitengrens, is van een 'waarborg' geen sprake. Bovendien staat in het voorstel dat de NCTV dan zelf beoordeelt wanneer er sprake is van een 'min of meer volledig beeld'. Er is voor de NCTV geen reden dit vage criterium streng toe te passen.

Wolfsen: 'Ook dit doet denken aan de slager die zijn eigen vlees keurt. En zelf beslist welke misstanden gemeld worden. Bovendien is niet duidelijk wat er met die meldingen zou moeten gebeuren, want de criteria zijn zó abstract dat toezicht of ingrijpen niet echt mogelijk is.'

Surveillancemaatschappij

Wolfsen: 'Dit wetsvoorstel zet de deur open voor een surveillancemaatschappij. Waarbij op grote schaal, en zonder goed toezicht, allerlei gevoelige informatie over burgers wordt verzameld en gedeeld met andere organisaties. En zonder dat mensen zich goed kunnen verweren, bijvoorbeeld via de rechter.'

'We hebben met de Toeslagenaffaire en het FSV-schandaal gezien wat er met de levens van mensen kan gebeuren als ze op "het verkeerde lijstje" terechtkomen. Wij adviseren de minister van Justitie en Veiligheid daarom het wetsvoorstel grondig aan te passen of anderszins niet in te dienen.'